

Vlaanderen, April 2011: Radio Maria koopt de zendvergunningen van Exqi Radio. Een goed bod volstaat om de verkoop af te sluiten. De mening van de Vlaamse Regulator voor de Media wordt, nadat alles in kannen en kruiken is, toch nog even gevraagd, al was het een formaliteit.

Nochtans zouden met de erkenningsronde van 2003 strikte criteria inzake lokale verankering en band met de gemeenschap deel gaan uitmaken van de voorwaarden om een radiofrequentie te kunnen bemachtigen.

De koehandel was echter reeds van bij het begin een feit. In 2009 nam de Exqi-groep de nu aan Radio Maria doorverkochte frequenties over van Emmis Belgium Broadcasting. Diverse financiële newssites (news.corporate.findslaw.com, www.forrelease.com, biz.yahoo.com) brachten op 23 december 2003, enkele dagen na het bekendmaken van de erkenningen op 19 december 2003, het nieuws dat Emmis zijn belangen in Argentijnse zenders (de Argentijnse economie was dan net ingestort) had verkocht, om via overname van negen Vlaamse radio een stevige basis in het Vlaamse medialandschap te verwerven. Die negen erkende radio's bestrijken namelijk meer dan 50 % van Vlaanderen, één van de dichtstbevolkte gebieden in de industriële wereld. Is dat geen investering waard?

Dat is wat lokale radio is geworden: reclameruimte met daartussenin populaire deuntjes om de luisteraars tussen de reclame in vast te houden. Investeringswaar.

Van de negen Antwerpse lokale radio's die in 2003 erkend werden, zijn er in 2011 nog slechts drie die gemaakt worden onder dezelfde noemer als de oorspronkelijke radio's waarvoor een erkenning werd toegegekend. Twee daarvan, Radio Minerva en Radio Centraal, worden - niet toevallig - gemaakt door vrijwilligers.

Volgens de regels zouden voor een vrijkomende frequentie alle andere radio's een aanvraag kunnen indienen. In realiteit werden vanaf het begin de frequenties gewoon doorverkocht onder de neus van de Vlaamse regulator. In de loop van de opeenvolgende erkenningsrondes werden steeds nieuwe voorwaarden uitgedokterd om ketenvorming en lege-dozerij te voorkomen bij lokale radio's. Dit leidde er alleen maar toe dat de administratieve last steeds zwaarder werd voor vrijwilligersorganisaties, zodat er veel bezweken. Commerciële initiatieven kochten zich gewoon een oplossing.

Verder is er een feitelijke discriminatie via Sabam-heffingen. Achterhaalde vaste kosten, en bijdragen die gebaseerd zijn op het aantal inwoners binnen het zendbereik leiden ertoe dat kleinere, niet-commerciële zenders méér auteursrechten betalen per luisteraar dan de grote commerciële spelers.

In deze omstandigheden wordt het steeds moeilijker voor niet-commerciële radio's om stand te houden, en onmogelijk voor nieuwe initiatieven om zich in het legale circuit een plaats te veroveren. Als je het nu als niet-commerciële lokale vrijwilligersorganisatie zou proberen als piraat, zoals eind jaren zeventig gebeurde, dan zou je alleen staan, en niet meer kunnen rekenen op de uitgebreide steun van de publieke opinie.

Nochtans worden niet-commerciële radio's, gemaakt door lokale vrijwilligers, door de Europese Gemeenschap als zeer waardevol beschouwd. Europa roept de deelstaten dan ook al jaren op om de diversiteit in het media-landschap te vrijwaren door aan de zogenaamde gemeenschapsmedia een apart statuut toe te kennen, en ook andere concrete maatregelen te nemen die hen afschermen van de cowboys^[1].

Niet zo in Vlaanderen. Hier hebben we ons laten kloppen door die 'luie' Walen, die reeds lang werk hebben gemaakt van een apart statuut voor gemeenschapsradio's. Begin 2008 al, nog voordat het Europees Parlement officiële richtlijnen in die zin uitvaardigde, paste de franstalige gemeenschap haar mediadecreet aan. Zo betalen intussen dertien van de 59 (!) franstalige onafhankelijke zenders via hun erkenning als 'radio associative et d'expression à vocation culturelle ou d'éducation permanente' een verminderde SABAM-bijdrage, en hebben ze recht op overheidssteun^[2].

We kunnen niet langer wachten. De drie nog resterende niet-commerciële radio's van Vlaanderen organiseren zich onder de koepel van Niet-Commerciële Gemeenschapsradio's en vragen ook in Vlaanderen erkenning van de gemeenschapsradio via een apart statuut in het mediadecreet. Onze platformtekst ligt alvast klaar^[3].

Het toekennen van een apart statuut aan gemeenschapsradio's is geen garantie voor een nieuwe boom van de lokale radio zoals we die kenden in de vroege jaren '80. Maar het zal het wel mogelijk maken om de trend te keren door ruimte te creëren voor interessante, minder commerciële initiatieven. Met als resultaat een meer diverse en dus rijkere ether.

[1] Zie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:008E:0075:0079:EN:PDF>

[2] Zie artikel 33 bis in http://www.audiovisuel.cfwb.be/fileadmin/sites/avm/upload/avm_super_editor/avm_editor/rglementation/Radiodiffusion/Textes_generaux/decretradiodif_27022003.pdf

[3] Platformtekst van de Koepel van Niet-Commerciële Gemeenschapsradio's : <https://docs.google.com/document/pub?id=1i3Xq61ysJpsuAWxXNkdsJZ5vCuHbrzwSXpfCbO7dAxI>